

Білоцерківський національний аграрний університет
Екологічний факультет
Кафедра безпеки життєдіяльності

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИ ВИМІРЮВАННЯ ПАРАМЕТРІВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА» Галузь знань –10 Природничі науки Спеціальність –101 Екологія Освітня програма –«Екологія»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Компонент освітньої програми:	вибірковий
Кількість кредитів ECTS /загальна кількість годин	4 кредити /120 годин
Семестр	6
Форма контролю	залік
Мова викладання	українська
Профайл викладача 	Бабань Вікторія Петрівна Посада: асистент кафедри безпеки життєдіяльності Вчене звання: Науковий ступінь: кандидат сільськогосподарських наук за спеціальністю 03.00.20 – екологія ORCID ID: 0000-0003-3590-8214 Робоче місце: навчальний корпус № 9 (вул. Героїв Чорнобиля 3А), кабінет 528 (кафедра безпеки життєдіяльності) E-mail: viktoriya_baban@ukr.net Зв'язок з викладачем: +380974364220
Опис дисципліни	Дисципліна «Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища» дозволяє фахівцям-екологам об'єктивно оцінити якість довкілля, надає можливості своєчасного впливу на небезпечні ситуації екологічного характеру за допомогою експрес-методів і засобів досліджень. Встановлення хімічного складу і фізичних властивостей елементів довкілля – повітря, води, ґрунтів, досить важке завдання і вимагає певних навичок. Прогрес у дослідженнях навколишнього середовища пов'язаний з рівнем розвитку сучасних методів та засобів вимірювань його параметрів. У дисципліні «Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища» вивчаються принципи дії аналогових, цифрових і мікропроцесорних засобів вимірювальної техніки, інформаційно-вимірювальних систем, а також питання раціонального використання для вимірювання фізичних величин та екологічних параметрів навколишнього середовища.
Передумови для вивчення дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна «Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища» використовує знання здобуті під час вивчення таких дисциплін як «Вища математика», «Біологія», «Фізика з

	основами біофізики», «Хімія з основами біогеохімії», «Загальна екологія», «Метеорологія та кліматологія».
Мета вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни «Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища» є формування необхідних компетенцій щодо методів вимірювання, контролю та аналізу екологічного стану навколишнього середовища.
Формат дисципліни	Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі, із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності (індивідуальні графіки, дистанційна форма) можуть бути використані платформи Moodle, ZOOM. Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання як традиційних форм навчання з елементами дистанційного навчання, так і інтерактивних навчальних технологій.
Очікувані результати навчання	PH07.1. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду стосовно методів та засобів вимірювання параметрів навколишнього середовища. PH09.1. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення з використанням сучасних методів та засобів вимірювання параметрів навколишнього середовища. PH21.1. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень. PH21.2. Знати основні закономірності процесу вимірювань та його похибок, загальні характеристики засобів вимірювальної техніки, метрологічне забезпечення точності й єдності вимірювань. PH21.3. Знати основні методи та методики вимірювання фізичних, хімічних та біологічних параметрів об'єктів навколишнього середовища. PH21.4. Знати теоретичні основи та сутність спектральних, електрохімічних та хроматографічних методів вимірювань. PH21.5. Знати принципи роботи та методики виконання вимірювань засобами вимірювальної техніки, що використовуються в лабораторіях екологічного контролю. PH21.6. Вміти застосовувати основні методи лабораторних досліджень для екологічного контролю та проводити вимірювання параметрів навколишнього середовища як безпосередньо на об'єктах дослідження, так і в лабораторії
Структура курсу	Теми лекцій Змістовий модуль 1. Закономірності процесу вимірювань та загальна характеристика методів і засобів вимірювальної техніки Тема 1. Метрологічне забезпечення єдності й точності вимірювань Тема 2. Основні закономірності процесу вимірювання Тема 3. Похибки засобів вимірювальної техніки та їх вплив на результат вимірювання Тема 4. Загальна характеристика засобів вимірювальної техніки Змістовий модуль 2. Методи та прилади вимірювання екологічного стану навколишнього середовища Тема 5. Атомно-абсорбційна спектроскопія Тема 6. Хроматографічний аналіз Тема 7. Дистанційні методи вивчення навколишнього середовища Тема 8. Методи біоіндикації та біотестування.

	Теми практичних занять 1. Поняття про фізичні величини та еталони одиниць вимірювання фізичних величин 2. Оцінка результатів та похибок вимірювань 3. Засоби вимірювальної техніки: міри, вимірювальні прилади 4. Ознайомлення з обладнанням та роботою лабораторії екологічного контролю, порядком повірки та випробування засобів вимірювальної техніки 5. Визначення параметрів навколишнього середовища 6. Вивчення методів визначення атмосферного тиску та їх практичного застосування 7. Вібрації, шуми та методи вимірювання їх параметрів 8. Ознайомлення з будовою та принципом роботи дозиметрів, радіометрів та спектрометрів іонізуючих випромінювань 9. Ознайомлення з будовою, принципом роботи та порядком проведення вимірювань атомно-абсорбційними спектрофотометрами 10. Ознайомлення з будовою, принципом роботи та порядком проведення вимірювань полум'яними спектрофотометрами 11. Ознайомлення з будовою, принципом роботи та порядком проведення вимірювань хроматографами 12. Ознайомлення з будовою, принципом роботи та порядком проведення вимірювань потенціометрами (рН-метри, нітратоміри). 13. Ознайомитися з принципом роботи оптико-електронних систем дистанційного зондування Землі 14. Принцип дії багатоелементних систем дистанційного зондування 15. Біоіндикація, як метод дослідження екологічних систем та оцінки якості навколишнього середовища 16. Біотестування – як один з методів оцінки стану навколишнього середовища
Методи навчання	В процесі навчання використовуються наступні методи: доповіді, індивідуальні завдання, дискусії, тестові та розрахункові завдання, есе. Із наочних засобів використовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint та навчальні відеофільми, друковані роздаткові матеріали, а також інформаційні стенди у навчальній аудиторії, таблиці з довідковими даними, схеми та плакати, макети. Під час практичних занять і самостійної роботи студент має ознайомитися з теоретичним матеріалом, а індивідуальна робота – виконати есе в межах навчальної програми курсу, яке виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі вивчення курсу.
Політика	Політика щодо академічної доброчесності: очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем. Політика щодо відвідування занять: очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять згідно графіку консультацій викладача. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн режимі. Політика щодо дедлайнів і перескладання: студенти мають дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт.

	Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, дисциплінованість, старанність, креативність. Політика оцінювання: засоби та критерії оцінювання прописані в робочій програмі дисципліни, розміщеної на платформі Е-навчання Білоцерківського НАУ (Moodle).
Рекомендовані джерела інформації	Базові (підручники, посібники) 1. Методи та засоби вимірювання параметрів навколишнього середовища. Навчальний посібник / А.П. Войницький, Б.М. Федішин, Б.В. Борисюк. Херсон: Олді-плюс, 2018. 364 с. 2. Коваленко І.О., Коваль А.М. Метрологія та вимірювальна техніка. Житомир: ЖІТІ, 2011. 605 с. 3. Цюцюра В.Д., Цюцюра С.В. Метрологія та основи вимірювань: навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2003. 180 с. 4. Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища: методичні вказівки для виконання самостійних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» / Укладачі В.П. Бабань, О.І. Розпутній, І.В. Перцьовий, В.В. Скиба, В.Ю. Герасименко. Біла Церква, 2022. 11 с. Допоміжні 1. Ломницька Я.Ф. Хімічні та фізико-хімічні методи аналізу в екологічних дослідженнях / Я.Ф. Ломницька, Н.Ф. Чабан. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 304 с. 2. Лісовал А.П., Давиденко У.М., Мойсеєнко Б.М. Агрохімія. Лабораторний практикум. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Вища школа, 1994. 335 с. 4. Агрохімія: Підручник / М.М. Городній, С.І. Мельник, А.С. Малиновський та ін. -К.: ТОВ "Алефа", 2003. 778 с. 5. Городній М.М., Козлов М.В., Бідзіля М.І. Агрохімічний аналіз. К.: Вища школа, 1972. 268 с. 6. Методи агрохімічних досліджень: Практикум / А.П. Лісовал. К.: Видавничий центр НАУ, 2001. 247 с. Інформаційні ресурси Internet 1. Навчально-інформаційний портал БНАУ системи електронного навчання на платформі Moodle. URL: https://teach.btsau.net.ua 2. Наукова бібліотека БНАУ. електронний ресурс: https://library.btsau.edu.ua 3. Репозитарій Білоцерківського НАУ: веб-сайт. URL: http://rep.btsau.edu.ua 4. Законодавство на сайті Верховної Ради України: веб-сайт. URL: https://rada.gov.ua 5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського веб-сайт. URL: http://www.nbuv.gov.ua